

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMĂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVĚR ȘI LUMINĂ

JUSTIȚIE ȘI LIBERTATE

DIRECTOR
PETRE BORS

PROPRIETAR
I. SIMIONESCU-CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 „
Pe 3 luni 8 „
Studentii plătesc pe jumătate.
Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

No. 35, STRADA COLȚELI, No. 35.

REPRODUCȚIA INTERDISĂ

Un număr vechi 2 Le.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, SECȚIA I

Audiența de la 21 Noembrie 1894.

Președenția d-lui **P. Ionescu**, consilier

Deciziunea civilă No. 153

Marcos Vacas cu Mihaï Gregoriady-Bonachi

Vendare. — Ce condițiuni trebuia să îndeplinescă sub codul Calimach pentru ca vândarea să fie perfectă — Dacă trebuia și tradițiunea lucrului vândut. — In ce consta tradițiunea când obiectul vândut era un imobil.

Persună morală. — Ce se înțelege prin o asemenea persoană.

Persună morală. — Dacă existau persoane morale sub codul Calimach, și ce fel. — Ce condițiuni cerea codul Calimach pentru existența unor asemenea persoane.

(Codul Calimach, § 416, 570, 575, 576, 1412, 1413, 1154, 379, 25, 26, 23, 40, 43, 33, 15, 38, 41, 42, 1101, 1149, 1563—1607).

1) Sub imperiul codului Calimach, pentru ca o vândare să fi fost perfectă se cereau următoarele condițiuni: a) buna învoire a ambelor părți; b) lucrul de vândut, care să nu fi fost din lucrurile scoase din comerț; c) prețul cumpărării, așa că din moment ce părțile au îndeplinit aceste trei condițiuni, consimțământul era perfect și vândarea valabilă. Inșă pentru transmiterea efectivă a proprietății era necesară și tradițiunea

Acastă tradițiune a lucrului vândut se făcea, când obiectul vânderei consta în bunuri imobiliare, prin darea documentelor vechi și noi.

2) Prin persoană morală se înțelege o ființă abstractă, o ficțiune care, pentru ași putea avea existența ei în societate, are necesitate de a fi creată prin lege, într'un interes social și într'un scop de utilitate publică, și numai ast-fel dobândește existența ei juridică pentru a fi capabilă de a avea drepturi și datorii.

3) Codul Caragea recunoștea persoanele morale sub numele generic de societăți, cari se împărțeau în mari și mici, în care divisiune intrau ori ce fel de persoane morale, bresle, monastiri etc., ast-fel că se socotea ca persoană morală ori ce societate formată între bresle sau între ori ce alte obștini, însă cu știrea și întărirea stăpânirii, care

le avea direct sub a sa priveghere prin mijlocul controlului ce avea asupra aședărilor, adică statutelor lor.

4) Codul Calimach nu recunoștea asociațiunii formate numai în scopul de a cumpăra proprietăți în mod colectiv.

S'au ascultat: d-nii avocați M. Kornea, B. Missir, M. Orleanu, P. Botzan și V. Poenaru, în susținerea apelului făcut de Marcu Vacas, precum și intimatul M. Gregoriady-Bonachi, și d-nii avocați P. Grădișteanu, Dim. Alexandresco și C. Toneanu, în combateri.

Curtea deliberând :

Având în vedere apelul făcut de Marcos Vacas contra sentinței Tribunalului jud. Covurlui, s. II., sub No. 31, din 8 Februarie 1894, prin care se admite acțiunea intentată de D. Mihaï Gregoriady-Bonachi, contra D-lui Marcos Vacas deținătorul imobilului din Galați, str. Domnească, daclărând ca nul actul de vândare intervenit între defunctul Constantin Gregoriady cu Costache Sacomanos și Andreas Panas, ca cumpărători în numele comunității eline din Galați și obligând pe părătul Marcos Vacas a delăsa în stăpânirea reclamantului M. Gregoriady-Bonachi imobilul în litigiū.

Având în vedere susținerile părților, precum și toate actele prezentate la prima instanță și în apel.

Având în vedere că obiectul litigiului este în fapt următorul:

La 9 Aprilie 1864, defunctul Constantin Gregoriady, se presintă înaintea Tribunalului jud. Covurlui cu declarațiunea în scris prin care atestă că, în urma înțelegerii avută cu D-nii Costache Sacomanos și Andreas Panas, a trecut în vecinică vândare imobilul ce posedea în Galați, strada Domnească, după documentele intabulate de Tribunalul jud. Covurlui, sub No. 129 și 65, pentru prețul de 6100 adăogând că «astă sumă D-nii Sacomanos și Panas numărând-o deplin subscrisului, le-am eliberat actul present pentru ca în puterea lui D-lor «să stăpânescă și să dispozeze vecinic de fondul ce le-am vândut ca cumpărători în totă buna credință, anexându-le cu presentul și vechile titluri de proprietate în «cinci bucăți», — că Tribunalul luând act de această declarațiune, prin legalizarea sub No. 2866 din 11 Aprilie 1864, constată semnătura lui Constantin Gregoriady, precum și cuprinsul actului confirmat și verbal de petiționar prin care ocaziune examinază și titlurile din care reese necontestată proprietatea vândătorului asupra imobilului

vândut și decide confirmarea provisorie a alcătuirii săvârșită între părțile contractante, *ne luând însă act de declarațiunea primirii prețului*, pentru a nu se atinge drepturile celor de al treilea cari s'ar ivi cu pretențiuni în termenul de șase luni al publicațiunilor. În urma acestei legalisări urmând publicațiunile cerute de lege, prin diarul «Progresul» din Iași, No. 68 din 22 Maiu 1864, și expirând și termenul de 15 zile, Tribunalul constatând că în acest interval, nu s'a ivit nici o contestațiune, ia act prin jurnalul din 15 Decembrie 1864, sub No. 346, de declarațiunea D-lor Sacomanos și Panas făcută prin cererea din 11 Decembrie 1864, înregistr. sub No. 8648, că nu au înțeles a cumpăra imobilul de cât *ca epitropi însărcinați de comunitatea elină din Galați*, și ast-fel conform Sobornicescului Hrisov, întăresce definitiv actul de vîndare prin care recunoșce ca *proprietară* pe dîsa comunitate. Din acest moment comunitatea elină, prin reprezentanții săi, după cum rezultă și din *interogatoriul lui M. Vacas* înaintea Tribunalului, deține și administrează imobilul fără a fi turburați de nimeni până la 4 Decembrie 1893, când reclamantele Mihaiu Gregoriady-Bonachi, în calitate de singurul moștenitor al defunctului Constantin Gregoriady, — de ore-ce cei-alți moștenitori renunțaseră la moștenire, — cere a se declara nul actul de vîndare sub No. 346 din 1864, ca făcut unei persoane *fără ființă juridică* și a se delăsa imobilul în posesiunea sa, sub cuvînt că acest imobil, *ne esînd din patrimoniul defunctului său părinte*, este proprietatea sa.

Avînd în vedere că mai înainte de a se discuta dacă comunitatea elină din Galați este o persoană morală recunoscută de Stat și deci capabilă de a dobîndi imobile, trebuie să examinăm dacă actul de vîndare petrecut între defunctul Constantin Gregoriady, și comunitatea, reprezentată în acel timp prin d-nii Sacomanos și Panas, este valabil făcut conform regulelor și formelor prevădute de codul Calimach, sub imperiul cărei legiuiri a luat ființă actul.

Avînd în vedere că reclamantul, pe lângă cele susținute înaintea Tribunalului, că imobilul a fost vîndut comunității eline, în instanța de apel, după cum rezultă din desbaterile cari au avut loc, mai pretinde că actul de vîndare este și neexistent, de ore-ce imobilul nu a fost de loc vîndut, și prin urmare nu a eșit nici o dată din patrimoniul defunctului său părinte, ceea ce ar rezulta din următoarele împrejurări de fapt, că: în prima cerere din 9 Aprilie 1864, Const. Gregoriady, după ce face declarațiunea că a vîndut imobilul d-lui Sacomanos și Panas și că a primit prețul, cere ca actul să se încredințeze în mâinile sale, iar Tribunalul prin legalizarea cu No. 2866, din 11 Aprilie 1864, confirmînd actul provisor pentru nestrămutarea alcătuirii între persoanele contractante, nu ia în considerațiune numărarea prețului mai înainte de stabila confirmare, spre neîgnirea celor cu legale pretenții sau osebite drituri, cari în intervalul publicațiunei de 6 luni s'ar ivi, fără însă a constata și consimțimentul cumpărătorilor în lipsă de ori-ce declarațiune din partea lor, așa că Tribunalul se găsea până aicea numai în fața consimțimentului manifestat de o singură parte: — că în urma publicațiunilor făcute, prezentându-se d-l Hăntescu ca procurator al soacrului său Gregoriady, prin petițiunea din 11 Decembrie 1864, cere ca să se întărească actul de vîndare, fără însă ca să fie constatat conținutul procurei, pentru a se cunște validitatea ei, atestînd cu această ocaziune că s'a primit prețul; — că în aceiași zi se presintă Sacomanos, care, declarînd că din eróre s'au făcut lucrările pe numele său și al lui Panas, de ore-ce ei au înțeles a cumpăra în numele comunității în calitate de epitropi, Tribunalul luînd act de această declarațiune, dispune ca vîndarea să se confirme pe numele comunității eline din Galați, fără deci să se constate că ar fi existat și consimțimentul

d-lui C. Gregoriady și că a avut loc trădarea, așa că s'au contravenit dispozițiunilor § 570, 576, 1352, 1454, 1412 și 1423 cod. Calimach.

Avînd în vedere că apelantul față cu susținerile reclamantului, invocă două fine de neprimire, și anume:

a) Acțiunea lui M. Gregoriady-Bonachi, trebuie respinsă ca neregulat introdusă numai contra lui Marcos Vacas, deținătorul actual al imobilului în numele comunității eline, de ore-ce actul de vîndare fiind făcut între C. Gregoriady cu C. Sacomanos și Panas, era necesar, pentru anularea acestui act să se introducă și ambii cumpărători sau moștenitorii lor; — că chiar dacă s'ar admite că imobilul nu a fost un singur moment în patrimoniul lui Sacomanos și Panas, trecînd direct în patrimoniul comunității eline, totuși ar fi absolut indispensabil de a se pune aceștia sau moștenitorii lor în cauză, pentru că această declarațiune să se facă contradictor cu dînsii, căci altminterea în ambele cazuri, tot ce s'ar decide, ar fi *res inter alios judicata*.

b) Că în cas dacă s'ar admite acțiunea ca bine introdusă, totuși reclamantele nu pôte cere anularea actului de vîndare, pe motivul că a fost făcut cu comunitatea elină, de ore-ce imobilul fiind vîndut d-lor Sacomanos și Panas prin actul din 9 Aprilie 1864, vîndarea a fost perfectă chiar din acel moment, ceea-ce rezultă din conținutul actului de vîndare prezentat de C. Gregoriady Tribunalului, unde se arată că dînsii sunt cumpărătorii, fără a se face nici o mențiune despre comunitatea elină, că ei au plătit prețul, și tot lor s'a eliberat vechile titluri de proprietate precum și actul de vîndare, deci, o dată stabilit acest punct, nu se pôte opune declarațiunea făcută înaintea Tribunalului la 11 Decembrie 1864, prin care numai Sacomanos arată că imobilul a fost cumpărat pentru comunitate, această declarațiune este subscrisă numai de Sacomanos, ceea ce rezultă și din constatarea făcută de Tribunal: «avînd în vedere că declarațiunea cumpărătorilor înfățișată astă-zi în copie, din care rezultă că, Sacomanos, prezentându-se la 11 Decembrie 1864, în fața Tribunalului, declară..., etc., deci, nu se probează cu nici un act că el avea mandat să declare și din partea lui Panas că imobilul a fost cumpărat pentru comunitate, precum și din partea comunității, pentru a contracta în numele ei, așa că din acest punct de vedere este indispensabil a se pune în cauză Sacomanos și Panas, sau moștenitorii lor; că această fine de neprimire este basată și în drept, de ore-ce nu se pôte pretinde că nu a existat consimțiment nefiind subscrisi cumpărătorii în act, căci din moment ce vîndătorul declară că a vîndut lui Sacomanos și Panas, că a primit prețul și le-a remis actul împreună cu vechile titluri de proprietate, această era suficient sub imperiul codului Calimach, unde actul nu servea de cât ca instrument de probațiune și unde ori-ce contract se putea dovedi prin toate mijlocele, așa dar vîndarea fiind perfectă la 9 Aprilie 1864, în care cumpărătorii figurază în numele lor propriu, ori ce declarațiune făcută în urmă la 11 Decembrie 1864 numai de Sacomanos, nu putea să o sfărâme, (art. 576, 1412, 1413); că în fine publicațiunile ce se făceau conform legii, nu aveau alt scop, de cât a purga imobilul de ori-ce pretențiuni din partea celor de al treilea; pentru părțile contractante însă vîndarea era perfectă înainte de publicațiuni, îndată ce se făcea actul și se trăda imobilul (art. 1433, 1434, 1435 cod. Calimach), iar întărirea definitivă a actului după publicațiunile de șase luni, nu însemna decît că vîndarea nu se va mai putea ataca de către cei cu drept de protimis sau alte pretenții asupra imobilului.

Considrînd că sub imperiul codului Calimach pentru ca o vîndare să fi fost perfectă, se cereau următoarele condițiuni: 1) Buna învoire a ambelor părți; 2) lucrul de vîndut care nu este în afară din comerț; 3) și prețul

cumpărării (§ 1413), așa că din moment ce părțile au îndeplinit aceste trei condițiuni, consimțământul era perfect și vânzarea valabilă; însă pentru transmiterea efectivă a proprietății era necesară și *tradițiunea*, ceea ce rezultă din dispozițiunile § 570, după care *singurul titlu nu dă nici o proprietate*, așa că vecinica stăpânire și *tote drepturile reale*, afară de dispozițiuni contrare prevăzute anume în lege, nu se puteau câștiga decât numai prin *legiuita trădare și primire*, ceea ce rezultă și din § 1412 de la vânzări, unde se prevede că *până la trădare nu se transmite proprietatea*, vânzătorul păstrează proprietatea lucrului vândut de dânsul, iar cumpărătorul, proprietatea banilor tocmii pentru prețul lucrului (vezi și § 1423); trădarea lucrurilor imobile făcându-se prin darea documentelor vechi și altor noi (§ 576); deci stăpânirea dreaptă în cas de cumpărare, nu se putea întemeia pe un titlu puternic, decât numai dacă avea loc și trădarea, la cas contrariu o asemenea stăpânire se socotea nedreaptă (§ 416).

Considerând că din actele relative la modul cum s'a efectuat vânzarea se constată că:

În ziua de 9 Aprilie 1864, Costache Gregoriady se prezintă la Tribunal și declară că după înțelegerea avută cu d-nii Sacomanos și Panas le-a trecut în vecinică vânzare locul din Galați cu case pe el și alte heiuri cu preț de 6100 galbeni, pe care sumă primind-o, a eliberat lor actul împreună cu vechile titluri de proprietate în număr de cinci bucăți, că din această declarațiune a lui Gregoriady se constată pe deplin că a avut loc consimțământul dat și de Sacomanos și Panas, căci altminterea nu s'ar explica numărarea prețului, afirmată de însuși vânzătorul, deci între părți s'a încheiat convențiunea care avea de obiect vânzarea imobilului, s'au creat *obligațiuni fără însă să se transmită proprietatea, în lipsă de tradițiune*; că de și Gregoriady arată, prin actul a cărui întărire *provisorie* o face Tribunalul, că a eliberat cumpărătorilor documente vechi cât și actul de vânzare, *cu toate acestea* prin petițiunea cu care prezintă actul și care poartă aceiași dată, *tot el cere a i se restitui* actul, de sigur pentru a l'avea în păstrare până la întărirea definitivă a vânzării, iar Tribunalul *nu face nici o mențiune despre trădarea lor*, așa că *nu se poate susține* că actele au fost *eliberate* d-lor Sacomanos și Panas; afară de aceasta, *chiar dacă* am admite că, documentele vechi ar fi fost *eliberate cumpărătorilor*, totuși acesta *nu ar proba nimic*, nu ar face vânzarea *perfect valabilă*, de ôre-ce nu li se eliberase însuși actul constatător, *convențiunea* care stabilea vânzarea, *singurul titlu* care confirma *adeverata proprietate* (§ 570, 576, 1412 și 1413 cod. Calimach); că în urma publicațiunilor, cari nu aveau alt efect decât a deștepta pe cei de al treilea ce ar avea de reclamat ôre-cari drituri asupra imobilului, nu mai era necesar ca Const. Gregoriady să se prezinte din nou înaintea Tribunalului cu ocaziunea întăririi definitive a vânzării pentru a face o nouă declarațiune, căci el își dăduse deja consimțământul prin actul din 9 Aprilie 1864, așa că nu avea nici un rol aparițiunea lui Hănțescu ca procurator, pentru a confirma un consimțământ care deja exista, și a repeta că s'a primit prețul, fapt pe care de asemenea îl confirmase Gregoriady, neresultând din nici un act că în urmă ar fi revenit asupra acestei afirmațiuni; apoi, din împrejurarea că în ziua de 11 Decembrie 1864, prezentându-se Sacomanos și Panas la Tribunal cu declarațiunea că ei nu au înțeles a cumpăra pentru dânsii, dar în numele comunității eline în calitate de *epitropi*, rezultă că din acest moment prima convențiune din 9 Aprilie 1864, s'a modificat și un nou contract a avut loc *direct* între comunitate și C. Gregoriady, căci după ce Tribunalul confirmă actul definitiv al vânzării pe numele *comunității eline*, consimțământul tacit al vânzătorului (§ 1154 cod. Calimach) reese din

faptul că actul de *vecinică vânzare împreună cu toate titlurile vechi* se află în mâinile acestei comunități în numele căreia au declarat Sacomanos și Panas că *cumpără* care și intră imediat în stăpânirea imobilului și l' stăpânește neturburată până în momentul reclamațiunei, deci, *cine* putea face *tradițiunea* acestor acte, *dacă nu* Gregoriady? Singur Tribunalul constatând prin *legalizarea din 15 Decembrie 1864 făcută pe cererea lui Hănțescu* că actul legalizat s'a dat *comunității*, prin urmare C. Gregoriady a *consimțit* la modificarea *primei* convențiunii, și *definitiva* vânzare, s'a efectuat între *dânsul și comunitate*.

Considerând că o dată stabilit că vânzarea s'a efectuat *direct* între C. Gregoriady și comunitatea elină, *nu se* poate susține prima excepțiune de fine de neprimire, Sacomanos și Panas neavând nici un rol personal, căci *dacă* aceștia au lucrat ca *mandatari* ai comunității *ori-ce legătură juridică*, după principiile mandatului, *nu a putut* să ia naștere de cât numai între Gregoriady și mandatele, și deci *bine* este pusă în cauză *numai* comunitatea elină.

Că în ce privește a doua obiecțiune.

Considerând că din confirmarea făcută de Tribunal pe actul original, rezultă că *ambii cumpărători* s'au prezentat și au făcut *declarațiunea*: «lămurindu-se că după *declarațiunea* d-lor Sacomanos și Panas, fondul descris în acest act fiind cumpărat *pentru comunitatea elină*, a cărei *epitropi* sunt d-lor, apoi se cunoște de *proprietară* pe *șisa comunitate*»; că *chiar dacă* am admite că în ziua de 11 Decembrie 1864 s'ar fi prezentat numai Sacomanos înaintea Tribunalului cu declarațiunea că ar fi cumpărat ca *mandatar* al comunității, și în *acest cas* acțiunea este *bine* îndreptată numai în contra comunității, căci Panas sau moștenitorii săi, *nu au* nici un *drept* asupra imobilului, *trădarea* fiind făcută în *măinele comunității*, singurul drept ar fi o acțiune personală în daune contra lui Gregoriady;—că și sub codul Calimach ca și sub codul actual, era același lucru, rolul pe care *transcrițiunea* îl are *asta-și* sub codul nostru, îl avea și *tradițiunea* sub codul Calimach (§ 575 c. Calimach) prin urmare *comunității* *transmițându-se* imobilul prin *trădare*, ea *singură* este *proprietara*; Panas nu poate avea *nici un drept* de proprietate asupra imobilului, lui nu i s'a făcut *tradițiunea*, deci comunitatea *nu a* cumpărat partea lui Panas.

Având în vedere că o dată stabilit că actul de vânzare definitiv a avut loc între C. Gregoriady și comunitatea elină din Galați, trebuie să vedem dacă această comunitate ast-fel precum era constituită în momentul vânzării, avea calitatea de *persoană morală* conform legiuirii Calimach, adică era *capabilă de a dobândi imobile*.

Având în vedere că în susținerea acestei tese, adică că comunitatea elină era capabilă în momentul contractării vânzării de a dobândi imobile, era o personalitate recunoscută în Stat, deci cu drepturi și obligațiuni față de cei de al treilea, se invocă de apelant în primul loc că, în vechia noastră legislațiune, persoanele morale se formau fără *nici o* autorizațiune, fiind *de ajuns* ca ele să se *constitue* și să capete o *existență de fapt*, pentru a dobândi toate drepturile și îndatoririle unei persoane morale, codul Calimach precum nici legiuirile anterioare necerând pentru o atare constituire, *nici* autorizația stăpânirei, *nici* aceea a Camerei, fiind la noi obiceiul ca *tot-d'a-una* persoanele morale să se constituie prin *simplicia voință* a particularilor, *fără* să fie supuse de către autorități *îndeplinirii vre unei formalități*; — și această încă din timpurile cele mai îndepărtate când din cauza năvălirilor barbare, poporul Român fiind silit de a se retrage în munți și venind în urmă în contact cu Slavonii, care de asemenea, respinși de hordele barbare, se retraseră în acele locuri, acest contact a avut de efect că de și perșându-și Slavonii naționalitatea, să introducă

însă obiceiurile și legile lor, chiar limba în Biserică și în afacerile oficiale, perțându-se ast-fel în poporul Român, ori-ce urmă de așezăminte politice moștenite de la Români; — că după secole, cei dintei Domni Români, Matei Basarab și Vasile Lapu, că itând ca prin legi scrise să dea țerilor cel puțin o normă după care să se conducă ele și să împartă justiția, nu au stabilit în nici un mod, cum să se constituie persoanele morale, ceea-ce se explică față cu desvoltarea abia în fașă a științei dreptului, rezultatul stărei de civilizație inapoiată din acele timpuri, așa că persoanele morale se înființau prin simpla voință a omului, fără ca să se recunoască necesitatea intervenției vre-unei autorități; că față cu această stare de lucruri și sub influența vechilor obiceiuri, codul Calimach promulgat în 1817, devenind legea Moldovei, nu a adus nici o inovație, negăsindu-se nici o dispoziție legală care să arate condițiunile sub care o persoană morală pôte lua naștere; că din contra din cuprinsul art. 379 ar reese că persoanele morale erau recunoscute sub acest codice, luând numele generic de societăți cari se împărțeau în mari și mici, în care divisiune intrau ori-ce fel de persoane morale, bresle, monastiri, etc.; că pe lângă dispozițiunile din codul Calimach, ar mai resulta și din circulările ministeriale (veđi circ. Minist. Just. din 30 Iunie 1849 sub No. 3229; din 30 Iunie 1860, colecția Pastia No. 828, 829 și 1269), că ori-ce persoană morală se constituia fără intervenirea vre-unei autorități și că existența ei de fapt, îi constituia și existența ei de drept.

Considerând că prin persoană morală înțelegem o ființă abstractă, o ficțiune care, pentru a-și putea avea existența ei în societate, are necesitate de a fi creată prin lege, într'un interes social și într'un scop de utilitate publică, dobândind numai ast-fel existența ei juridică pentru a fi capabilă de a avea drepturi și datorii, personalitatea civilă neputând aparține cuiva de cât prin efectul unei ficțiuni, care ficțiune nu pôte fi consacrată de cât prin voința legii, (Aubry et Rau V. I. p. 185 § 54), Statul fiind interesat de a examina, a aprecia și a verifica dacă existența unei comunități care cere de a avea personalitatea civilă, nu este contrară sistemului de guvernământ, ordinii publice și moralei; că ast-fel fiind, o comunitate nerecunoscută, neautorizată, nu pôte avea nici o existență legală, nu pôte fi proprietară, nu pôte dobândi, nici prin donațiune, nici cu titlul oneros, legea din punct de vedere al interesului social, punând obstacole unei comunități care nu se supune condițiunilor existenței civile (Cas. Fr. 5 Maiu 1879).

Considerând că după legea Romană, nu se putea constitui nici o societate de cât în cazurile special prevăzute de legi, senatus-consulte și edictele imperatorilor: ast-fel erau societates vectigalium, aurifodinarum et argentifodinarum, care societăți depindeau de Stat și jucau un rol important în organizațiunea politică, religioasă și economică a Romei, iar prohibițiunea celor-lalte societăți era basată pe pericolul siguranței publice, în cât numărul societăților cu caracter de persoană juridică era restrins și foarte puține la număr (Dig. 1 pr. *Quod cujusq. universit. vel contra* 3, 4-1 pr. și 3 pr. Dig. de collegiis 47, 22).

Considerând că pentru a se decide dacă comunitatea elină din Galați este o persoană morală, este inutil de a cerceta cari au fost tradițiile vechi, în țerile Române, dacă în aceste țeri până la promulgarea codicelui Calimach se introduseseră obiceiurile Slavone cari formau legi, sau dacă au rămas tot sub dominațiunea instituțiunile Romane; soluțiunea acestei chestiuni nu ne-o pôte da de cât legea Calimach care a fost în vigore în momentul în care se pretinde că această comunitate a început a avea existența ei de fapt, și puțin importă dacă am admite chiar existența unor obiceiuri Slavone sau Romane, căci față cu legea, ori-ce obiceiuri, cât de lungă

existență ar fi avut, trebuie să dispară când un text pozitiv nu te confirmă pentru a le da o existență legală în viitor.

Considerând că codul Calimach fiind o traducere aprópe fidelă a codului austriac, și în special în ce interesăza materia noastră, pentru a veele ce înțelegem sub persoană morală, cari sunt drepturile și datorii ei, cum își câștigă existența și cine trebuie să-i dea această existență, este necesar a ne raporta la comentatoriul codului austriac, căci este imposibil a se admite că o țară, copiind o legislațiune străină, să dea legilor alt înțeles de cât acel ce il au în țara de la care s'a imprumutat, mai cu seamă când nu există nici o modificare, care să ne îndepărteze de la spiritul legii de origine.

Considerând că în codul Calimach se prevăd două feluri de persoane: 1) persoană fizică, omul (§ 25, 26, 23) și 2) persoană morală (§ 40, 43, 33 litera j. și 379); că din § 15 rezultă că așezările, adică statutele, ce se fac între bresle sau între alte obștiimi, spre a lor bună orânduială și folos vor avea între ele putere legiuită, dacă încercându-se și găsindu-se cu cale, se vor întări de către stăpânire, că acest articol dacă este propriu al legiurei Moldovei și nu găsim un paragraf analog în codul austriac, cauza este că, în momentul redactării codului Calimach, legiuitorul nostru ne având nici constituțiuni, nici decrete speciale, nici regulamente, ordonanțe sau decrete Domnesci, relative la funcționarea persoanelor morale, și nici legi politice privitoare la creațiunea acestor persoane, precum le are Austria, a fost silit de a exclude din § 38, 41 și 42 cerespuzătoro § 26 din codul austriac, trämiterile ce face acest paragraf, și să dispună, în lipsa unor dispozițiuni speciale pentru existența lor, că obștiimile nu vor avea putere legiuită, de cât, dacă vor fi întărite de către stăpânire.

Considerând că din § 38, 41, 42 și 43 codul Calimach rezultă că legiuitorul Moldovei nu cunoșce asociațiunile neertate, fără scirea autorității și că ele vor fi depărtate de la politiceștele drituri ca niște neurednice de împărțășirea lor, dând chiar definițiunea neertatelor tovărășii, adică acele cu hotărâre oprite de legi sau cari vederat sunt împotrivotore obșteștei siguranțe sau a bunelor obiceiuri sau a moralului, dispozițiune care nu se pôte referi de cât la § 15, unde se arată principala condițiune de existență a persoanei morale, ceea-ce mai rezultă și din dispozițiunile § 43 care prevede că în cât obștiimile pentru însuși ale lor drituri se cuvine a fi sub osebila purtare de grijă a ocârmuirei, se hotăresce prin deosebite legi, făcute pentru dênsele, adică prin hrisoave.

Considerând că se susține că în legea Calimach există un principiu general care permitea înființarea ori-cărei persoane morale (§ 43) ceea ce ar resulta din faptul că codul Calimach știind că lipsece legi politice cari există în Austria, relative la controlul Statului asupra persoanelor juridice, a dispus că controlul se va exercita conform legilor speciale sau hrisóvelor, așa că rămânea ca Statul să găsească sau nu de cuviință ca prin o lege specială să determine controlul, ce va voi să exercite pentru o singură sau mai multe persoane juridice, fără însă ca aceste să impedece existența legală a acelor persoane juridice, nereșultând din lege că controlul era absolut necesar pentru existența chiar a persoanei juridice, că deci ori-ce societate care nu este expres prohibită de legi, sau care nu e contrarie ordinii publice, ori bunelor moravuri, e licită, e permisă și constituie de la sine o persoană juridică, în puterea legii, ne mai fiind necesară o lege specială sau o recunoștere ori autorizare a guvernului pentru existența ei (§ 38 și 40 cod. Calimach).

Considerând că din contra din textele menționate și din combinarea mai cu sémă a § 15 cu 43 rezultă în mod evident că nu ori-ce societate este persoană mo-

rală, dar numai cea formată cu ştirea stăpânirii şi care prin mijlocul controlului asupra statutelor lor, stătea direct sub privegherea sa; — aşa că prin acest control şi prin facultatea dată stăpânirii de a întări statutele sau de a refuza întărirea lor, s'a lăsat nu numai întreaga existenţă dar chiar însuşi **creaţiunea** persoanei morale în voinţa stăpânirii, care voinţă se exprima prin **hrisóve**, ceea-ce rezultă din dispoziţiunile § 43 cod. Calimach, că pe viitor persoanele morale se vor crea prin **hrisóve** legi singulare, constituţiuni personale, *privilegii*; — că ar fi neexplicabil ca legiuitorul luându-şi dreptul de autorizare, de control, asupra unei asemenea societăţi, să nu aibă aceste drepturi mai înainte de constituirea persoanei morale, aşa că ori-care societate ar voi să se constituie în persoană morală cu drepturi şi obligaţiuni, să aibă existenţa din momentul constituirei, fără îndeplinirea a nici unei formalităţi; că alt-fel nici nu ne-am putea explica înţelesul cuvintelor: *pentru însuşi ale lor drituri se cuvine a fi sub osebită purtare de grijă a ocărmuirii*, de cât numai că însuşi creaţiunea persoanei morale trebuie să depindă de voinţa ocărmuirii manifestată prin o deosebită purtare de grijă; de aici rezultă *contrar interpretării* ce voeşte a se da de apelant persoanele morale ertate că societăţile **neertate** nu sunt numai acele anume oprite de legi, sau cari sunt *contrarie siguranţei publice*, ordinei publice sau bunelor moravuri, dar **şi tóte** acelea cari prin nici o confirmare generală sau specială a autorităţii competente, *nu pot* legitima existenţa lor (Winwarter I, p. 133—136), prin urmare nu tot ce este *neertat* póte fi considerat ca *ertat*, adică permis sau autorizat; că este necontestat că sunt persoane juridice constituite ca atare în baza unui principiu general *precum este Statul, corpurile politice*, etc., pentru **tóte cele-l'alte societăţi** însă, tóte Statele au avut grija, ceea-ce a făcut şi codul Calimach, de **a nu le permite** să dobândească o personalitate juridică, de cât în baza unei confirmări speciale de către puterea Statului (Unger, vol. I, p. 338 şi 339).

Că ast-fel fiind, comunitatea elină din Galaţi *neconstituind* o persoană juridică, prin *neîndeplinirea formelor cerute de codul Calimach*, sub imperiul căruia pretinde că ea a luat naştere, *nu putea avea* drepturile ce decurg din ea şi prin urmare era *necapabilă* de a dobândi imobile în România; a se admite *contrariul*, am ajunge la rezultatul că străinii ar putea *înşinţa* asociaţiuni cari să aibă drepturi şi obligaţiuni, să moştenească, să primescă legate, să dobândească **imobile**, fără nici o autorizare şi *fără* nici un control al Statului, ceea-ce dacă nu putem atribui legiuitorului nostru, mai puţin încă se póte atribui legiuitorului vechi al codului Calimach.

Având în vedere că se mai obiectează că în cas când s'ar decide că pentru existenţa comunităţii eline ca persoană morală era necesitate de o autorisaţiune specială, apoi o asemenea autorisaţiune rezultă în mod *tacit* din faptul corespondenţei sale cu diferitele autorităţi ale Statului Român.

Considerând că chiar dacă am admite că în urma *aşa pretinsei constituiri* a comunităţii eline, Statul Român, prin autorităţile sale ar fi acordat o autorisaţiune *tacită*, ar fi *tolerat* această comunitate, totuşi *nu rezultă* că prin această autorizare sau *tolerare*, comunitatea ar fi *căştigat* drepturile unei persoane morale constituită conform cu legea, căci a se *tolera* o instituţiune, *nu este* a i se da *puterea legală*; a se decide *contrariul* ar fi să *eludăm* legea, să ne *indepărtăm* de la *scopul* legiuitorului, să *dăm* unei instituţiuni o existenţă în Stat pe care legea *ii-o refuza* şi pe care *nici* autorităţilor Statului *nu le este permis* a o *călca*; apoi *nici* *nu putem* admite *tolerarea* unei fiinţe care nu are *nici* o *existenţă legală*; că din moment ce o comunitate, o asociaţiune *nu póte* exista de cât în *virtutea unei legi*, până în acel moment

o asemenea comunitate sau asociaţiune *nu póte* constitui o persoană civilă, *nu póte* dobândi *nici* poseda legalmente, *nu póte* exercita *nici* o acţiune óre-care pentru a tinde ca justiţia să-*î recunoscă* drepturile sale de proprietate sau de posesiune; că dacă o comunitate *neautorisată* are o existenţă *de fapt*, atât timp cât este *tolerată* de autoritatea în drept, *nu rezultă* că această *toleranţă* *ii dá* *existenţa legală*, personalitatea *juridică*, absolut *necesară* pentru exerciţiul *drepturilor civile* din care *fără* îndoială face parte cel mai precios drept c'el putem avea, acela de a *sta în justiţie*; că prin urmare, *şi această obiectiune* trebuie *înlăturată*.

Având în vedere că tot de partea apelantă se susţine ca în cas când *nici* această obiectiune nu s'ar admite, atunci în ori-ce cas comunitatea elină trebuie considerată ca o asociaţiune, o colectivitate, o întrunire de mai mulţi ómeni; că în realitate această asociaţiune ar constitui cel puţin o coproprietate, şi ast-fel Grecii aflători la acea epocă în Galaţi, cumpărând imobilul de la C. Gregoriady au devenit coproprietarii ai aceluşi imobil, neexistând în această privinţă *nici* o *prohibiţiune legală*.

Considerând că şi din acest punct de vedere examinată chestiunea, *nu* putem ajunge la o soluţiune *favorabilă* apalentului, din cauză că codul Calimach *neadmitemd* de cât obştimi ertate sau neertate, copărtăşie (communio), şi tovărăşie neguţătoreşti, *nu cunoştea* asemenea *colectivităţi* (§ 1101, 1149, 1563—1607).

Considerând că de şi dreptul de asociaţiune a fost recunoscut la tóte epocele, din punctul de vedere însă al ordinei publice, putând să presinte *grave pericole* pentru Stat, legiuitorul a fost nevoit să prescrie *restricţiuni* mai mult sau mai puţin complete; că în principiu, o asociaţiune fiind susceptibilă de a-*şi lua* drept scop tot ce este de domeniul activităţii omeneşti, ea trebuie însă să aibă un *pact social* care să *arate* operaţiunile ce voeşte a face, *durata ei* precum şi un *căştig de împărţit*, se cere prin urmare ca să aibă un caracter de permanentă şi ca semna distinctiv, o *constituţiune organică*, într'un cuvânt să aibă un *scop determinat* şi permanent.

Că ori-care ar fi obiectul asociaţiunii, fie în interes umanitar, intelectual, artistic, material, asociaţiunile din punctul de vedere administrativ propriu dis, *nu se pot* divisa de cât în două categorii: *asociaţiuni autorizate*, adică acele care au satisfăcut condiţiunile prevădute de lege, şi *asociaţiuni ilicite*, adică acele care *nu le-au* îndeplinit, deci nu importă a se şti dacă este sau nu periculoasă siguranţei publice, pentru a fi licită, dar ori cât de moral şi defolositor ar fi chiar interesului public, pentru ca să existe ca personalitate civilă, trebuie să *îndeplinească condiţiunile cerute de lege*, şi *numai ast-fel* va putea să se oblige, să posede sau să dobândească bunuri.

Că *nici* din acest punct de vedere comunitatea elină din Galaţi, *nu póte* pretinde titlul de asociaţiune, căci nu i se cunoşte *scopul real*, nu se ştie *cine* sunt *anume* membrii ei, *cum este* organizată, *nu posedă* decî o *constituţiune organică*.

Considerând că dacă comunitatea elină ar fi o copărtăşie, ar fi trebuit să se probeze din ce persoane *anume* se compunea acea copărtăşie, *cine* sunt acei cari au *cumpărat* imobilul, au *plătit* preţul, cu cine a tratat defunctul Gregoriady, în fine cine *l'a* reprezentat la cumpărare şi *de la cine* aveau *aceştia mandatul*, ceea-ce nu s'a făcut şi ceea-ce *nici* *nu se póte susţine*, căci însuşi Sacomanos şi Panas prin petiţiunea din 11 Decembrie 1864, declară că cumpără imobilul ca *epitropi ai comunităţii eline* dar nu ca *representanţi* a unei *asociaţiuni*, colectivităţi sau întrunire de mai multe persoane.

Având în vedere că, ca ultim mijloc de apărare se mai invocă, că din moment ce reclamantul pretinde că

comunitatea elină nu a avut nici o ființă, este neantul, acțiunea sa trebuie respinsă, de ôre-ce nu se pôte reclama contra neantului și nici neantul nu pôte sta în justiție :

Considerând, că pentru a se răspunde acestei obiecțiuni, trebuie să vedem care este sôrta comunităților neautorizate față cu justiția.

Considerând că o societate *neautorizată*, putând avea o existență *de fapt*, nu pôte însă să aibă o existență *de drept*, și din acest punct de vedere, judecându-se după dreptul pozitiv, după principiî fixe și certe, de sigur că *nu este admisibil* ca în Stat să aparțină o proprietate unei persoane care nu are *nici o existență*, fiind necontestat că orî-ce proprietate trebuie să aibă un *stăpân cert*; de unde rezultă că orî-ce vîndare este nulă, din moment ce este constatată că persoana care a cumpărat, *nu are o existență legală*;—că ast-fel fiind defunctul Gregoriady, vîndînd imobilul unei comunități *neautorizate*, această nu a putut deveni proprietară, chiar dacă s'a primit prețul, fiind-că *nu este persoană*, și reclamantele, în calitate de moștenitor, are dreptul de a cere nulitatea unui asemenea contract încheiat cu o persoană *fără existență legală*.

Cu tôte acestea dacă unei comunități nu 'i se recunoște caracterul unor persoane civile, nu mai puțin însă dînsa constituie o societate *de fapt* între persoanele care au luat parte la formarea ei și care o reprezintă, și din acest punct de vedere, ea trebuie să fie *responsabilă* de angajamentele pe care le-a putut contracta față de cei de al treilea și care ar lua naștere din *contracte sau quasi-contracte, delictes sau quasi-delictes*, așa că bine este îndreptată reclamațiunea contra lui M. Vacas ca reprezentant al comunității eline, căci *acesta deține imobilul în numele ei*;

Că a se susține că comunitatea elină fiind neantul, nu pôte fi chemată în judecată, ar fi să *sustragem* o comunitate *neautorizată* de la orî-ce acțiune din partea celor de al treilea, cari ar fi contractat cu dînsa sau cari ar fi fost leșați din culpa ei, acordându-i-se ast-fel o *imunitate* care ar avea drept basă *tocmai viciul* constituirei sale, *călcarea* dispozițiunilor *legale* și *sustragerea* de sub privegherea guvernului, imunitate de care nu se pot bucura nici chiar comunitățile *autorizate*, constituite conform cu legea și cari au dat dovadă de respectul ei, prin urmare și *această excepțiune* trebuie respinsă ca fiind *contrară* legii, ordinei publice și moralei.

Pentru aceste considerente, redactate de d-l consilier F. Papp,

Curtea, în majoritate, respinge apelul.

(ss) G. Tanoviceanu, G. Stoicescu și Fr. Papp.

OPINIUNE :

Subsemnatul difer de decizia majorității pentru următoarele motive :

Avînd în vedere apelul făcut de Marcos Vacas contra sentinței Trib. Corvurlui s. I. No. 31 din 8 Februarie 1894, prin care s'a admis reclamațiunea D-lui Mihaiu Gregoriady-Bonachi și s'a declarat nul actul de vîndare intervenit între Costantin Gregoriady cu Costache Sacomanos și Andreas Panas.

Avînd în vedere că din actele prezentate și pledările făcute înaintea Curții se constată că faptele ce au dat naștere acestui proces sunt următoarele :

În anul 1894 Aprilie 9, Constantin Gregoriady, tatăl reclamantului, se prezintă la Tribunalul Covurlui și depune spre legalizare un act de vecinică vîndare prin care declară că a trecut în deveci vîndare D-lor Costache Sacomanos și Andreas Panas locul în litigiu cu preț de 6100 galbeni, pe care D-nii Sacomanos și Panas, numărîndu-l pe deplin, le-a liberat acest act și le-a anexat și vechile titluri de proprietate în număr de cinci bucăți ;

Tribunalul prin încheerea No. 2866 din 11 Aprilie 1864 dice că *identitatea subsemnării și buna voință a celor coprinse în act sînd atestată și verbal în pretoriul Trib. confirmă provisoriu pentru nestrămulară alcătuirii dintre persoanele contractate*. După aceia Trib. scrie gazetei «Progresul» din Iași să publice această vîndare pentru *știința celor cu legale pretenții sau osebit titluri asupra acestui fond etc.* Publicîndu-se în regulă, la 14 Decembrie se prezintă la Trib. D-l Hăntescu cu procură din partea socrului său Gregoriady și cere a se confirma actul, mai declarînd încă o dată, că banii 'i-a primit pe deplin de la D-nii cumpărători. Tot în acea zi prin deosebită suplică C. Sacomanos cere de la Tribunal ca la confirmarea actului să se treacă că *fondul ce a cumpărat a fost pentru comunitatea elină al cărui epitrop este*. Tribunalul prin încheierea din 15 Decembrie 1864, confirmă actul și adaugă : *lămurindu-se că după declarația D-lor Sacomanos și Panas fondul descriș în act sînd cumpărat pentru comunitatea elină, ai căror epitropi sînt d-lor, apoi se conoște de proprietară pe zisa comunitate*.

Acum prin acțiunea de față M. Gregoriady-Bonachi, fiul lui Constantin Gregoriady, cheamă în judecată pe M. Vacas, personal și ca epitrop al comunității eline și cere să-i restituie imobilul în litigiu, susținînd că *acel imobil a fost și este și astăzi proprietatea defunctului său părinte al cărui singur moștenitor este dînsul*.

Asupra finelului de neprimire invocant de apelant :

Avînd în vedere că mai înainte de orî-ce discuție asupra fondului, apelantul a invocat finele de neprimire, *că vîndarea sînd perfectă între Gregoriady de o parte și Sacomanos-Panas de alta, reclamantul urmîz să chema mai întăi în judecată pe aceștia sau urmașii lor spre a cere nulitatea actului de vîndare și numai cînd s'ar recunoște judecătorește că imobilul n'a cșit din patrimoniul autorului său, numai atunci reclamantul ar fi în drept să revendice acest imobil de la deținătorul actual*.

Avînd în vedere că după cum s'a espus mai sus, Gregoriady prezentîndu-se în persoană la Tribunal și declarînd că a vîndat imobilul lui Sacomanos și Panas, că a primit de la aceștia prețul și că le-a remis titlurile vechi, și Tribunalul luînd act de tôte acestea, vîndarea față cu dînsii era perfectă, căci cerințele art. 1413 și 570 cod Calimach adică *consimțimentul, lucrul a cărui negoziere nu este oprită, prețul și trădarea lucrului vîndut sînd indeplinite*, imobilul a trecut încă de atunci în patrimoniul cumpărătorilor.

Considerînd că de și Tribunalul la acea epocă, după ce primea actele de vîndare, mai ordona a se face publicațiunii, însă aceste publicațiunii se făceau numai pentru cei cu legale pretenții sau osebite drituri, iară pentru părțile contractante, se confirma spre *nestrămulară alcătuirii*. Probă evidentă despre această este că după art. 6 din sobornicescul chrisov cumpărătorul putea să renunțe la formalitatea publicațiunilor și consecința era pierderea orî căror drepturi față cu cei de al treilea, iar nici o dată față cu vîndătorul.

Că așa fiind, declarația ce a făcut la 11 Decembrie, numai Sacomanos și nu și Panas (căci așa rezultă din încheerea Trib. aflată la pag. 9 din dosarul vîndării), că imobilul ce l'a cumpărat, *l'a luat ca epitrop al comunității eline și pentru această comunitate*, nu mai avea nici o influență asupra vîndării, care se perfectase încă de la 9 Aprilie, față cu vîndătorul Bonachi și prin urmare lămurirea ce face Trib. de la 11 Decembrie, la finele confirmării actului, numai după declarațiunea lui Sacomanos și fără nici o corere sau consimțiment din partea lui Gregoriady, *că se conoște proprietară pe zisa comunitate*, nu mai putea crea nici un drept pentru Gregoriady, de ôre-ce el vînduse, primise prețul și trădase actele vechi lui Sacomanos și Panas;—ce s'a pe-

trecut în urmă între Sacomano-Panas și comunitatea elină, cum aceeași a transeris imobilul comunității, era comunitatea o persoană morală și prin urmare capabilă de a dobândi imobile în România, toate acestea sunt chestiuni cari nu privesc într-una nimic pe Gregoriady-Bonachi, căci între el și comunitate, nu se stabilise nici un raport juridic;

Considerând că deși Bonachi susține că actul de vânzare ar fi nul și din cauză că Sacomanos și Panas nu sunt iscăliți în act, și prin urmare n'au manifestat voința lor de a cumpăra, însă această alegațiune este cu totul nefondată, căci după § 1154 cod. Calimach, și prin tăcere neîndoiește se poate exprima voința, și nu mai poate fi nici o învoială de consimțământ lor, când această rezultă chiar din act, căci Gregoriady afirmă că a primit prețul din mâinile lor, că le-a remis titlurile vechi de proprietate și când acele titluri și actul de vânzare se găsește și azi în mâinile lor;

Considerând că chiar dacă am admite că Sacomanos și Panas n'au figurat la facerea actului de cât ca nisece prête-nom și în acest caz reclamantul nu poate cere nulitatea actului ce a încheiat cu dănsii de cât chemându-i în cauză pe ei sau moștenitorii lor.

Că ast-fel fiind, sunt de opinie că acțiunea reclamantului, numai contra lui Vacas actualul deținător al imobilului, este rău îndreptată și prin urmare finele de neprimire invocat de acesta cată a se admite

(semnat) M. A. Beștelei.

OPINIUNE,

În privința validității vânzării sunt în totul de acord cu părerea din deciziunea Curții; vânzarea este perfectă între C. Gregoriady vânzătorul de o parte și C. Sacomanos și Andrei Panas ca reprezentanți ai comunității eline din Galați de altă parte. Difer însă de părere în ce privește capacitatea comunității eline și cred că această comunitate avea existența ei ca persoană juridică, capabilă a dobândi imobile urbane și prin urmare vânzarea intervenită între Gregoriady și comunitatea elină prin actul cu No. 346 din 1864, a desbrăcat pe acel întâi de proprietatea imobilului cuprins în acel act, trecând acest drept asupra acesteia din urmă;

Având în vedere că M. Gregoriady-Bonachi, ca sucesor al părintelui său C. Gregoriady, prin acțiunea sa tinde a se anula sus țisul act de vânzare, de ore ce comunitatea elină, ne având autorizația cerută de lege, nu poate fi considerată ca persoană juridică, că prin urmare vânzarea s'a făcut neantului și ast-fel imobilul vândut trebuie să i se restituie de M. Vacas deținătorul actual de fapt al aceluși imobil;

Având în vedere că pentru a ne putea pronunța asupra acestei cereri, trebuie să examinăm ce se înțelege prin persoană juridică, cum se constituia sub imperiul codului Calimach, atunci când s'a făcut acea vânzare, persoanele juridice, dacă era nevoie de o lege specială pentru crearea fie-cărei persoane juridice, și dacă comunitatea elină din Galați avea o ast-fel de calitate. Astă-đi, de și nici o lege nu ne spune ce este o persoană juridică și cum se naște ea, totă lumea este de acord că o atare persoană, fiind o ficțiune a legii, trebuie o lege ca ea să-și capete existența ei. Trebuie de ordinar o lege pentru fie-care persoană juridică, dar sunt și cazuri când legea dispune ca principiul general, că cutare instituțiune, constituită în anume condițiuni este considerată ca persoană juridică, fără să fie nevoie de o lege specială pentru existența fie-căreia în parte, cum sunt de exemplu societățile prevădute de art. 78 din codul de comerț.

Că dacă astă-đi sunt instituțiuni cari capătă personalitatea lor juridică, îndată ce o asociațiune de mai multe persoane cad de acord asupra unui scop permis de lege, astă-đi

când este riguros cerut actul de naștere al fie-cărei ast-fel de persoană, cu atât mai mult trebuie să admitem că acesta se putea petrece sub imperiul codului Calimach când și legea arată cum ia naștere ast-fel de persoane și când această calitate se recunoștea cu cea mai mare ușurință multor instituțiuni, mai cu sémă celor pioșe, cum erau bisericile și mănăstirile;

Considerând că pentru a înțelege cum era considerată sub imperiul codului Calimach o persoană juridică, trebuie să ne dăm séma cum s'a conceput încă mai de mult ideea unei ast-fel de persoane:

Oamenii trăind în societate, au fost siliți de trebuințele vieții lor, să se adune mai mulți la un loc într'un scop comun și util tuturor și cu mijloace comune, au format o colectivitate, o asociațiune, pe care au considerat-o ca persoană juridică;

Ast-fel în § 379 codul Calimach, găsim ca exemple mai multe asociațiuni sau instituțiuni cari sunt considerate de lege și de obiceiuri ca persoane morale și capabile a stăpâni lucruri: «persoane morale, adică societățile cele mici și cele mari, precum sunt: negustoreștele tovrășii, breslele meșterilor, mănăstirile, bisericile și altele;

Considerând că prin definiția și enumerarea din acest paragraf, se arată că ast-fel de asociațiuni după obiceiul pământului erau considerate ca persoane morale;

Că chiar în timpurile anterioare acestei legiuri pentru constituirea unei biserici sau mănăstiri ca persoană morală, nu există și nici se vede a fi fost trebuință de o lege pentru fie-care în parte; ele erau considerate ca ast-fel prin faptul existenței lor în puterea unui principiu general recunoscut de lege;

Dacă se găsește mănăstiri și biserici înființate prin hrisove domnești, acesta se explică prin împrejurarea că Domnii chiar din avutul lor le înființau și pentru fundațiunea lor emiteau un hrisov; — dar în cele mai multe cazuri, când fondatorii nu erau chiar Domnitori, din moment ce se zidea o biserică și i se dedea o avere pentru întreținerea ei, din acel moment personalitatea ei juridică era recunoscută.

Considerând că același principiu fiind pentru toate persoanele juridice, urmăm ca și alte comunități sau asociațiuni își căpătau o ast-fel de existență ca și bisericile;

În adevăr § 38 din codul Calimach dice: «Driturile mădularelor unei tovrășii ertate, în cât privește către tovrășia sa, se hotărăște prin tocmelă sau prin scopul tovrășiei.» — Legea adică arată cum se naște o tovrășie ertată: prin tocmelă (statute) când membrii ei găsește trebuință a-și face statute, sau când au o unitate de voință și un singur scop, prin scopul tovrășiei chiar; iar în partea finală a acestui paragraf, recunoște unei asemenea asociațiuni cu sau fără statute, relativ la cei de al treilea, capacitatea ei ca persoană morală, putându-se împărtași de aceleași drituri pe care în deosebire le câștiga fie-care persoană;

Că prin urmare în puterea acestui principiu general recunoscut de lege, ori-ce societate ertată este o persoană juridică. Dar cari sunt societățile ertate? Să se înțelgă prin ertat autorizarea ce trebuie să aibă o societate de la autoritatea superioară?

Considerând că dacă examinăm § 41 și 42, din codul Calimach putem prin argumente trase din aceste articole să găsim înțelesul cuvântului ertat.

§ 42 dice: Neertate tovrășii sunt acele cu hotărire oprite de legi sau cari vederat sunt înpotrivitoare obșteștei siguranțe, sau a bunelor obiceiuri, sau a moralului; iar § 41 arată că ast-fel de tovrășii sunt atât către ele, cât și către alții depărtate de politiceștele drituri.

Aceste paragrafe, nu numai că definesc și arată drepturile unei societăți neertate, din ele mai rezultă încă, că dacă societățile cele neertate sunt acele contra siguranței

Statului, ordinei publice și bunelor moravuri, cele ce nu sunt în asemenea condițiuni sunt ertate, că dacă cele d'întâi (neertate), sunt depărtate de la politiceștele drituri, cele ertate se bucură de aceste drituri, sunt prin urmare persoane morale, după cum acesta rezultă și din § 40 același cod, care prevede că o asemenea tovărășie (adică cea prevădută de § 38 tovărășie ertată), se socotește către Stat ca o singură persoană și se numește persoană moralicească, etc.

Considerând că dacă examinăm constituirea comunității eline din Galați, găsim că ea n'are nici o tocmelă (statute) și nici avea nevoie de statute, întru cât scopul ei era vădit în sensul § 38; o voință comună a membrilor ei, un scop unic, crearea unei școli și ădirea unei biserici, după cum acesta rezultă din autorisațiunea ce li s'a dat de guvern cu ordinul No. 21864 din 26 Iunie 1865.

Că acest scop nu era contrar siguranței Statului, ordinei publice și bunelor moravuri, scopul lor din contră din punctul lor de vedere era laudabil a se închina în limba părinților lor, a-și da instrucții copiilor lor, era prin urmare o societate ertată și ea atare o persoană juridică capabilă a căpăta bunuri prin reprezentanții lor.

Având în vedere că în ajutorul tesei sale, reclamantul Mihaile Grigoriady-Bonachi mă susține că § 43 din același cod, cere imperios o lege sau hrisov pentru ca o obștime să aibă drituri, adică calitatea de persoană juridică.

Considerând că acest § este tradus după art. 27 al codului Austriac, care prevede: legile politice vor determina până la ce punct comunele stau în ce privește drepturile lor sub privigherea specială a administrațiunei publice.

Că din acest articol nu rezultă că pentru constituirea comunei, adică a obștimei, cum o numește codul Calimach prin § 43, trebuie o lege specială, ci prevede numai că o asemenea comună este pusă sub controlul administrațiunei publice când va vroi să exerciteze acest control, modul exercitărei acestui control fiind prevădută prin legile politice existente în Austria.

Considerând că codul Calimach adoptând acest articol prin § 43, n'a putut să-l primescă în alt scop, nici să-i dea un alt înțeles de cât acel ce l'avea în codul original, adică că Statul își va exercita acest drept de control asupra obștimilor când va crede că este nevoie a-l exercita, dar cum la noi nu erau legi politice ca în Austria, cari să determine acest control, legiuitorul nostru a trebuit să prevadă cum Statul nostru va exercita acest drept prin legi făcute pentru dênsele, adică hrisove, fără ca nefacerea unei asemenea legi să ridice comunității ăre-care caracterul ei de persoană juridică, calitate care a căpătat-o prin statute sau prin scopul ei numai (§ 38).

Considerând că din corespondența prezentată de apellant și mă cu sémă din adresa ministerului instrucțiunei publice și al cultelor cu No. 21864 din 26 Iunie 1865, (înainte de punerea în lucrare a actualului codice civil), rezultă că Statul a recunoscut nu numai tacit, recunoscute care ar fi fost valabilă, dar chiar expres existența acestei comunități, de ăre-ce ministerul le dă autorisație de a-și ădii o biserică și a înființa o școală.

Considerând că și argumentul tras din § 15 codul Calimach, că comunitatea elină ne-având statute întărite de stăpânire nu pôte fi considerată ca persoană morală încă nu este întemeiat, căci a susține că nu pôte fi persoană morală fără statute ar fi a dice, în contra dispozițiunilor § 38, care prevede că drepturile unei tovărășii ertate se hotărăse cu numai prin statul ei și prin scopul lor numai, că prin urmare acest § dispune pentru cazul numai când o societate își face statute care pentru a avea putere legiuită trebuie cercetate și întărite de stăpânire iar nu și pentru acele ce formăză prin scopul lor numai în care cas raporturile dintre ei se vor regula prin acest scop chiar.

Că prin urmare comunitatea elină diu Galați având existența ei ca persoană juridică prin scopul ei chiar și fiind recunoscută de autoritățile naționale a putut cum-păra imobiilul de la C. Gregoriady, apelul dar este admisibil și reclamațiunea d lui M. Gregoriady-Bonachi, trebuie respinsă.

(semnat) *P. Ionescu.*

INFORMAȚIUNI

În acest moment, secțiunea II-a Curții de Casație este sezisată de o cestiune de cea mă mare importanță.

Iată de ce este vorba :

Art. 134 din legea electorală prevede că la cas când ministerul public nu ar lua inițiativa, ăce alegători au dreptul de a intenta și susține acțiunea publică pentru pedepsirea delictelor comise în timpul alegerilor.

În basa acestui articol, ăce alegători din jud. Bacău, au intentat acțiune contra unor persoane ce la o alegere trecută din acel județ au făcut scandal și ingerințe, și afacerea mergând înaintea curții cu jurați, cei ăce alegători, cari intentaseră acțiunea, întemeiându-se pe articolul 134 din legea electorală care prevede dreptul pentru alegători de a-și susține acțiunea intentată de dinșii, au pretins ca recusațiunile juraților, ce acusațiunea este în drept a face, să se facă de dênșii, iar nu de ministerul public.

Curtea a respins acest mod de a interpreta menționatul articol, și alegătorii nemulțumiți au făcut recurs în casațiune.

Recursul s'a pledat Mercuri 11 corent, și Curtea a rămas în deliberare până Luni 16 corent, când va pronunța decisiunea sa.

Pentru un moment, afacerea fiind încă pendinte, ne abținem de la oră-ce aprecieri și comentarii asupra înțelesului sus citatului text de lege, rămânând a ne da părerea noastră după ce se va pronunța Curtea, când vom publica și decisiunea Curții, decisiune ce este așteptată cu multă nerăbdare.

* *

Dintr'un raport al d-lui M. Lugomirescu, sub-director la serviciul general al penitenciarelor, rezultă că la penitenciarul de minori Mislea, educațiunea și instrucțiunea deținuților minorii, mă ales în atelierele de tâmplărie și sculptură, fac progrese uimitore, ast-fel că din acele ateliere au ășit anul acesta mobile de lux ce puteau rivalisa cu similarele lor din comerț.

Cei mă mulți din deținuți, grație saturilor și bunelor exemple ce li se dă, arată o căință sinceră și o resemnată reculegere sufleticească. Deținuții fiind într'o continuă ocupație, fie la școală, fie la lucru, acesta face ca dênșii să și piardă încetul cu încetul relele lor apucături.

Ar fi de dorit ca în tôte penitenciarele din țară, și chiar în penitenciarele preventive de județ, munca în școală și ateliere să fie ocupația ăilnică a deținuților, pentru ca să se redea societății cetățeni respectuoși de viața și avutul concetățenilor lor, iar nu cum se întâmplă în cele mă multe casuri că penitenciarele sunt o adeverată școală în care asasinul și tâlharul se perfecționează în relele lor apucături.

* *

Apărând interesantul studiū elaborat de d-l *C. G. Di-sescu*, eminentul juriseconsult, asupra proiectului de lege al minelor, ne vom face o deosebită plăcere a da o mică dare de sémă asupra acestei lucrări în numărul viitor.